

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัยพหุระดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ อีกทั้งค้นหาปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนศึกษาปัจจัยระดับโรงเรียน ที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อศึกษาปัจจัยระดับโรงเรียน ที่มีต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ

กรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาตัวแปรอิสระ 2 ระดับที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ตัวแปรปัจจัยระดับครู ประกอบด้วย 1) วุฒิการศึกษา 2) ประสบการณ์ในการสอน 3) เจตคติต่อวิชาชีพครู 4) ขวัญและกำลังใจในการทำงาน 5) ภาวะผู้นำทางวิชาการ ตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ขนาดของโรงเรียน 2) ประสบการณ์ของผู้บริหาร 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 4) วัฒนธรรมของโรงเรียน 5) บรรยากาศในการทำงาน ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 1) ด้านนักเรียน 2) ด้านกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียน 3) ด้านกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนา และ 4) ด้านงบประมาณและทรัพยากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนในโครงการโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2,624 โรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 15) ซึ่งมีการใช้รูปแบบการประเมินประสิทธิภาพแบบสมดุลที่เรียกว่ารูปแบบการกำหนดผลสำเร็จอย่างสมดุลรอบด้าน (Balanced Scorecard) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2554 ที่อยู่ในโครงการโรงเรียนในฝัน โดยดำเนินการสุ่มโรงเรียนแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ทำการสุ่มในแต่ละภาคตามสัดส่วนของจังหวัด ดังนี้ ภาคตะวันออก: ภาคตะวันตก: ภาคเหนือ: ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: ภาคใต้: ภาคกลาง: คือ 1: 1: 2: 3: 4: 4 ในแต่ละจังหวัดใช้

การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในอัตราส่วน 1:12 ได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 180 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามของแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนโรงเรียนละ 9 คน ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนละ 1 คน รวม 180 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนละ 8 คน รวม 1,440 คน รวมทั้งหมดจำนวน 1,620 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

- 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของโรงเรียนผู้บริหารสำหรับนำมาวิเคราะห์ข้อมูลระดับโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน และบรรยากาศในการทำงาน
- 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างสำหรับนำมาวิเคราะห์ข้อมูลระดับบุคคล แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพ ขวัญและกำลังใจในการทำงาน และภาวะผู้นำทางวิชาการ
- 3) แบบประเมินประสิทธิภาพแบบสมดุลงแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนา และด้านงบประมาณและทรัพยากร

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 3 ฉบับ แล้วนำแบบสอบถามฉบับที่ 1-3 ไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นผู้บริหาร 30 คน ครู 50 คน ผลการทดลองพบว่า เครื่องมือวัดสำหรับผู้บริหารโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .83 เครื่องมือวัดสำหรับครูผู้สอน มีค่าความเชื่อมั่น .82 และแบบประเมินประสิทธิภาพแบบสมดุลงมีค่าความเชื่อมั่น .98 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนละ 1 คน รวม 180 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนละ 8 คน รวม 1,440 คน รวมทั้งหมดจำนวน 1,620 คน ได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 92.78 และ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 1,332 คน คิดเป็นร้อยละ 92.50 นำข้อมูลที่ตอบแล้วจากโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยตรวจให้คะแนนแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแปลผล และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพแบบสมดุลงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ($\bar{x} = 3.77$)
2. ปัจจัยระดับครู ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมีดังนี้ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์

ในการสอน เจตคติต่อวิชาชีพครู ขวัญและกำลังใจในการทำงาน และภาวะผู้นำทางวิชาการ ร่วมกันอธิบายประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนได้ร้อยละ 46.40 ($R^2 = .464$) และวุฒิการศึกษา เจตคติต่อวิชาชีพครู และภาวะผู้นำทางวิชาการ มีอิทธิพลทางลบต่อประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัจจัยระดับโรงเรียนพบว่า ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมของโรงเรียน และบรรยากาศในการทำงาน ร่วมกันอธิบายค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนเป็นรายโรงเรียนได้ร้อยละ 47.10 ($R^2 = .471$)

4. ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยของสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยระดับครูที่มีต่อประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ขนาดของโรงเรียน มีอิทธิพลทางลบต่อค่าเฉลี่ยของสัมประสิทธิ์การถดถอยของประสบการณ์ในการสอนที่มีต่อประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยปัจจัยทุกระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความสอดคล้องของผลการวิจัยกับกรอบความคิดในการวิจัยและสมมติฐาน ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับกรอบความคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย กล่าวคือ มีปัจจัยทั้งระดับครู และระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยพบว่าปัจจัยระดับครู มีความสัมพันธ์ภายใน และมีความสัมพันธ์ ประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียน ดังนี้ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน เจตคติต่อวิชาชีพครู ขวัญและกำลังใจในการทำงาน และภาวะผู้นำทางวิชาการ ร่วมกันอธิบายประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนได้ร้อยละ 47.20 และวุฒิการศึกษา เจตคติต่อวิชาชีพครู และภาวะผู้นำทางวิชาการ มีอิทธิพลทางลบต่อประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรระดับโรงเรียนมีความสัมพันธ์ภายใน พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ วัฒนธรรมของโรงเรียนและบรรยากาศในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วัฒนธรรมของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และบรรยากาศในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขนาดของโรงเรียน มีอิทธิพลทางลบต่อค่าเฉลี่ยของสัมประสิทธิ์การถดถอยของ

ประสบการณ์ในการสอนที่มีต่อประสิทธิภาพแบบสมดุของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ระดับประสิทธิภาพแบบสมดุของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า กระทรวงศึกษาธิการได้การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนทำให้โรงเรียนมีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษามากขึ้น ทำให้โรงเรียนสามารถระดมทรัพยากรมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ตลอดจนรัฐบาลได้จัดโครงการโรงเรียนในฝัน(โรงเรียนดีใกล้บ้าน)อย่างต่อเนื่องจากรุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 3 ทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ประจำอำเภอและประจำตำบลได้เข้าร่วม โครงการเกือบทั้งหมด ส่งผลให้โรงเรียนส่วนมากได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลและภาคีเครือข่ายในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน ตลอดจนผลจากการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมานับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2542 และต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจทางการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 โดยกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยกำหนดประเภทสถานศึกษาเป็น 2 ประเภท คือ สถานศึกษาประเภทที่ 1 และสถานศึกษาประเภทที่ 2 และรวมกลุ่มสถานศึกษาประเภทที่ 1 และรวมกลุ่มสถานศึกษาประเภทที่ 2 ร่วมกันบริหารและจัดการศึกษาในลักษณะเครือข่ายสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความใกล้ชิด มีความสะดวกในการติดต่อสื่อสารร่วมมือกันบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเครือข่ายเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง โดยจัดให้มีการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูให้เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ ทำให้ผู้บริหาร รองผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ และร่วมกันขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้ให้สูงขึ้น ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายด้านสังคมและคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาที่จะปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ จึงได้จัดทำแผนปฏิรูปการศึกษา 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้ประชากรในวัยเรียนได้รับการศึกษา 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวิชาหลักเพิ่มขึ้นโดยการระดมทรัพยากรเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนถึงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งรัฐบาลได้แก้ไขระเบียบการอุดหนุนเงินจากท้องถิ่นให้ท้องถิ่นสามารถอุดหนุนเงินให้สถานศึกษาได้โดยไม่จำเป็นต้องถ่ายโอนไปยังท้องถิ่น และเพิ่มงบประมาณเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนเพิ่มขึ้น โดยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จาก 1,800 บาท เป็น 3,500 บาท และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก 2,700 บาท เป็น 3,800 บาท ทำให้สถานศึกษามีงบประมาณเพิ่มมากขึ้นเกือบเท่าตัว และกระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ให้สถานศึกษาเก็บค่าใช้จ่ายบางประการจากผู้ปกครองได้ และการขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงศึกษาธิการบรรจุข้าราชการทดแทนข้าราชการที่เกษียณอายุราชการได้ 100% ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีทรัพยากรในการบริหารจัดการ และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงตระหนักและทราบดีว่าการบริหารงานเกี่ยวข้องกับภาระงานทุก ๆ ด้าน ในสถานศึกษา ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุง การพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543, หน้า 11) ประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนจึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นการบริหารงานที่มีรูปแบบการกำหนดผลสำเร็จอย่างรอบด้าน (Balanced Scorecard) ซึ่งได้แก่ด้านนักเรียน (Student Perspective) ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน (Internal Process Perspective) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) ด้านงบประมาณและทรัพยากร (Budget and Resource Perspective) ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายใต้การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การมีเครือข่ายพัฒนาการศึกษา และทรัพยากรต่าง ๆ ที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนมีประสิทธิภาพในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณีรัตน์ เงินพจน์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินการบริหารโรงเรียนในฝันจังหวัดนครปฐม โดยรูปแบบการกำหนดผลสำเร็จอย่างสมดุลรอบด้าน (Balanced Scorecard) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนในฝันจังหวัดนครปฐมในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ทั้งด้านนักเรียน ด้านกระบวนการจัดการภายในโรงเรียน ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ด้านงบประมาณ และทรัพยากร ซึ่ง นภาพรณ์ หะวะนนท์ และคณะ (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยและประเมินโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาโรงเรียนในฝันรวม 16 แห่ง ซึ่งกระจายในทุกภาคของประเทศไทย ชี้ให้เห็นว่าชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน มีส่วนร่วมสำคัญที่จะช่วยให้การก้าวไปสู่การเป็นโรงเรียนในฝันประสบความสำเร็จ อีกทั้ง นิวัตร นาคะเวช (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบในโครงการการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ตลอดจนงานวิจัยของ บาทหลวงสมจิตร์ พึ่งธรรมพร (2552, หน้า 210 - 238) วิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบในการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเครือข่ายคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี พบว่า สภาพการบริหารของสถานศึกษาเครือข่ายคาทอลิกสังกัด

สังคมชนบทจันทบุรี ทุกระบบอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ 1) ระบบวัฒนธรรม 2) สภาพแวดล้อม 3) ระบบโครงสร้าง 4) ระบบการเมือง และ 5) ระบบปัจเจกบุคคล ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเครือข่ายคาทอลิกสังกัดสังคมชนบทจันทบุรี ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ 1) ด้านกระบวนการภายใน 2) ด้านผู้รับบริการ 3) ด้านการเรียนรู้และพัฒนา และ 4) ด้านการเงิน ปัจจัยเชิงระบบในการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเครือข่ายคาทอลิกสังกัดสังคมชนบทจันทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ จากงานวิจัยของ สำนักพัฒนา นวัตกรรมจัดการศึกษา (2553, หน้า 76-78) ได้ศึกษาสภาพความสำเร็จ โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน รุ่น 1 - 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพ และผลการดำเนินงาน โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน อยู่ในภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ด้านปัจจัยผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ด้านผลผลิตผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรมผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยระดับครู และปัจจัยระดับโรงเรียน สามารถอธิบายประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียน ได้ โดยปัจจัยระดับครูที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียน ได้แก่วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน เจตคติต่อวิชาชีพครู ขวัญและกำลังใจในการทำงาน และภาวะผู้นำทางวิชาการ ร่วมกันอธิบายประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียน ได้ร้อยละ 47.20 และ วุฒิการศึกษา เจตคติต่อวิชาชีพครู และภาวะผู้นำทางวิชาการ มีอิทธิพลทางลบต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยระดับโรงเรียน ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียน ได้แก่ ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมของโรงเรียน และบรรยากาศในการทำงาน ร่วมกันอธิบายค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนเป็นรายโรงเรียน ได้ร้อยละ 32.60 เมื่อนำค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยระดับครูที่มีต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนซึ่งมีความผันแปรระหว่างโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมาเป็นตัวแปรตามวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยระดับโรงเรียน พบว่า ขนาดของโรงเรียน มีอิทธิพลทางลบต่อค่าเฉลี่ยของสัมประสิทธิ์การถดถอยของประสบการณ์ในการสอนที่มีต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

3.1 วุฒิการศึกษาผลการวิจัย พบว่าวุฒิการศึกษามีอิทธิพลทางลบกับประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงให้เห็นว่าวุฒิการศึกษามีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียน โดยวุฒิการศึกษาคูสูงทำให้ประสิทธิภาพแบบสมดุล

ของโรงเรียนต่ำลง อธิบายได้ว่า อาจเป็นเพราะสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการ โรงเรียนในฝันนั้น ครูต้องมีทักษะวิชาชีพในการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เหมาะสมกับนักเรียน มีความกระตือรือร้น สนใจ ใส่ใจ ดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามหลักและแนวทางวินัยเชิงบวก (Positive Discipline) และพัฒนาตนเองตามศักยภาพ อย่างเต็มกำลังความสามารถ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า14) ซึ่งครูที่สอนมีวุฒิการศึกษา ไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของตนเอง ถึงแม้ว่าสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม เข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มพูนประสบการณ์ให้ทันต่อสถานการณ์ และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ให้ดีขึ้นได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ครูผู้สอนมีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอนและ ความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพแบบสมดุลให้สูงขึ้น ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ วูดส์ และ โอลูกลิน (Woods & O'Loughlin, 1998 อ้างถึงใน พิมพ์พร สดเอี่ยม, 2547, หน้า 44) ก็ตาม ซึ่งเท่ากับเป็นการกดดันให้ครูต้องรับภาระในงานที่ไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของตนเอง ครูที่มีวุฒิการศึกษาตรงกับความรู้ความสามารถของตนเอง ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการสอน การปฏิบัติหน้าที่ได้ดีขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเอง สังคม ยกย่องส่งเสริม มีความก้าวหน้า ส่งผลให้มีความมุ่งมั่นในการทำงานมากขึ้น สามารถที่จะปฏิบัติงาน สอนได้อย่างดี ตลอดจนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสอน เพื่อให้เกิดผลต่อผู้เรียนสูงสุด ทำให้ ครูมีความพึงพอใจในงานของตนเองมาก เป็นผลให้ครูประสบความสำเร็จในการทำงานได้มากด้วย (Pendley, 1985, p. 98) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ การา (Gara, 1998, p. 165 และ พิมพ์พร สดเอี่ยม (2547, หน้า 295 - 296) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิรัตน์ เงินพจน์ (2547, บทคัดย่อ)

3.2 เจตคติต่อวิชาชีพครูผลการวิจัย พบว่าเจตคติต่อวิชาชีพครูมีอิทธิพลทางลบ กับประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเจตคติ ต่อวิชาชีพครูมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียน โดย ครูมีเจตคติต่อวิชาชีพครูสูง ทำให้ประสิทธิภาพแบบสมดุลของ โรงเรียนต่ำ อธิบายได้ว่าสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการ โรงเรียนในฝัน เป็นโรงเรียนที่ใช้รูปแบบการกำหนดผลสำเร็จอย่างสมดุลรอบด้าน (Balanced Scorecard) ได้แก่ 1) ด้านนักเรียน (Student Perspective) 2) ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน (Internal Process Perspective) 3) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) 4) ด้านงบประมาณและทรัพยากร (Budget and Resource Perspective) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษา ตัวแปรตามที่เป็นประสิทธิภาพแบบสมดุล (Balanced Scorecard) ทั้ง 4 ด้าน

ตามการรับรู้ของครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน 8 กลุ่ม
 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 5) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 6) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 7) กลุ่มสาระการเรียนรู้
 การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า
 ครูมีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้านมากเกินไป อีกทั้งครูต้องปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน และ
 ต้องดำเนินงานตามเป้าหมายของโรงเรียนในฝันให้ได้ ที่สำคัญภายใน 2-3 ปี ต้องเข้ารับการประเมิน
 ตามโครงการ และเมื่อเข้ารับการประเมินต้องผ่านเกณฑ์การประเมินของโครงการ ได้รับการรับรอง
 ให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนในฝัน ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินต้องทำการประเมินซ้ำอีก
 จึงทำให้ประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนต่ำ อธิบายได้ดังนี้ เจตคติเป็นคุณลักษณะภายใน
 เฉพาะของแต่ละบุคคลที่ส่งผลให้บุคคลเกิดความรู้สึกที่ดีหรือความรู้สึกที่ไม่ดี หรือความรู้สึกเฉย ๆ
 ต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต รวมถึงเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วย ซึ่ง ชาเวอร์
 (Shaver, 1977, p. 168) กล่าวว่า เจตคติเป็นจิตลักษณะของบุคคลประเภทหนึ่งที่ทำให้บุคคล
 เกิดความโน้มเอียงหรือความรู้สึกที่จะตอบสนองไปในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
 โดยเฉพาะหรืออาจกล่าวได้ว่าเจตคติเป็นความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยมีอารมณ์
 เป็นส่วนประกอบรวมทั้งความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมเฉพาะอย่างต่อบุคคล สิ่งของ หรือ
 สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูจึงเป็นแรงขับเคลื่อนในจิตใจของครูแต่ละคน
 ให้แสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อตอบสนองต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพครู โดยเฉพาะในรูปของ
 ความรัก ความศรัทธา ขยัน เชิดชู ภาคภูมิใจในความเป็นครู ตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่และพัฒนา
 งานในหน้าที่ของครูอย่างเต็มตามศักยภาพ ในทำนองเดียวกันกับเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนเป็นแรงขับ
 ภายในจิตใจของครูแต่ละคนให้แสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อตอบสนองต่อการปฏิบัติงานใน
 โรงเรียน โดยเฉพาะในรูปของความรักความผูกพัน ความตั้งใจในการปฏิบัติงานของโรงเรียน และ
 ความมุ่งมั่นในการพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า ร่มรื่น สวยงามน่าอยู่ เป็นที่ยอมรับ ยกย่องของ
 ชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่มาเยี่ยมชม มีความรู้สึกที่โรงเรียนของเราน่าอยู่ มีการพัฒนา
 อย่างต่อเนื่อง ทำงานอยู่ในโรงเรียนแล้วมีความสุข และมีการพัฒนาตนเองไปพร้อมกับการพัฒนา
 กระบวนการทำงานและผลการปฏิบัติงานของตนเองและหมู่คณะอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้โรงเรียน
 มีความก้าวหน้าและมีการพัฒนาในทุกด้าน ๆ ไปด้วยกัน รวมทั้งเกิดความรู้สึกว่างานของครู
 เป็นงานที่สร้างสรรค์ ทำทนายและพัฒนาความสามารถของครูการที่บุคคลจะเกิดเจตคติที่ดีหรือไม่ดี
 ต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ นั้น มีองค์ประกอบหลายประการซึ่ง แม็คกราย (McGurie,
 1969, pp. 155 - 156) และ ชาเวอร์ (Shaver, 1977, pp. 168 - 170) กล่าวว่า เจตคติของบุคคลที่มีต่อ

สิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ 1) ความรู้เชิงประมาณค่า (Cognitive Evaluation Component) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ บุคคลหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมทั้ง ความเชื่อต่อสิ่งเหล่านั้นว่าดีหรือเลว มีประโยชน์หรือมีโทษมากน้อยเพียงใด 2) ความรู้สึกทางอารมณ์ (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจต่อสิ่งเหล่านั้น การที่บุคคลรู้ว่าสิ่งใดที่มีประโยชน์บุคคลก็จะรู้สึกชอบ พอใจ หรือมีความรู้สึกทางบวกต่อสิ่งนั้น แต่ถ้ารู้ว่าสิ่งใดไม่มีดีมีโทษบุคคลก็จะรู้สึกไม่ชอบ ไม่พอใจ เกลียด หรือมีความรู้สึกทางลบต่อสิ่งนั้น 3) การมุ่งกระทำหรือความพร้อมกระทำ (Behavioral Intention Component) เป็นความโน้มเอียงหรือความพร้อมที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตน ซึ่งความโน้มเอียงนี้จะเกิดขึ้นโดยอาศัยจิตลักษณะอื่น ๆ ของบุคคลและลักษณะของสถานการณ์ต่าง ๆ มาประกอบด้วยนอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524, หน้า 5 - 9) ได้กล่าวว่ นอกจากองค์ประกอบแล้วเจตคติยังมีลักษณะที่สำคัญอีก 2 ประการ คือ 1) ทิศทาง (Direction) หมายถึง เจตคติจะมีทิศทาง 2 ทิศทาง ได้แก่ ทิศทางในทางบวก คือ ดี ชอบ เห็นด้วยและทิศทางในทางลบ คือ เลว เกลียด ไม่เห็นด้วยและ 2) ปริมาณ (Magnitude) หมายถึง ความเข้มข้นหรือความรุนแรงของระดับเจตคติ เช่น อาจจะมีเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รุนแรงมาก กล่าวคือ รักมาก ชอบมาก เกลียดมาก กลัวมากและอาจมีเจตคติต่ออีกสิ่งหนึ่งในลักษณะ ขั้วตรงข้าม หรือเบาบางทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสำคัญของสิ่งนั้น หรือความผูกพันที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น หรือเรื่องนั้น ดังนั้นการที่ครูจะมีเจตคติที่ดีหรือไม่ดีต่อวิชาชีพครู และต่อโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับ การที่ครูได้รับรู้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัวิชาชีพครูและต่อโรงเรียนทั้งในทางบวกและทางลบมากน้อยเพียงใดแล้วประเมินว่าข้อมูลด้านใดน่าเชื่อถือ มีคุณค่ามีประโยชน์มากกว่ากัน เพื่อปรับเปลี่ยนความรู้สึกที่มีต่อวิชาชีพครูและต่อโรงเรียนไปในทิศทางที่ต้องการและพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาตามความรู้สึกนั้น ถ้าครูเกิดความรู้สึกต่อวิชาชีพครูและต่อโรงเรียนในทางที่ดี ก็จะทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความมุ่งหมายและหลักการของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมทั้งจุดหมายตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนส่งผลให้ประสิทธิผลของโรงเรียนสูงขึ้นและ โรงเรียนก็จะได้รับความร่วมแรงร่วมใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนาจากครูในทุก ๆ ด้าน โรงเรียนก็จะมีคามเจริญก้าวหน้า ร่มรื่น สวยงามน่าอยู่ เป็นที่ยอมรับของชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียนและ ผู้ที่มาเยี่ยมชมทำให้ได้รับความร่วมแรงร่วมใจ สนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมของโรงเรียนจากทุก ฝ่ายทำให้การดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ไทรแอนดิส (Triandis, 1971, p. 189) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานของเจตคติไว้ 3 ประการ

คือ 1) ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นส่วนที่สมองของบุคคลได้มีความรับรู้และวินิจฉัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับ และทำให้เกิดทัศนคติ ซึ่งแสดงออกมา ในแนวคิดว่าจะไรถูกอะไรผิด 2) ความรู้สึกนึกคิด (Affective Component) เป็นลักษณะทางอารมณ์ของบุคคลที่คล้อยตามความคิด ทัศนคติที่แสดงออกในการชอบหรือไม่ชอบ เป็นสิ่งเร้าอย่างหนึ่ง 3) พฤติกรรมการแสดงออก (Behavior Component) เป็นการฝึกทักษะของการปฏิบัติ หรือการตอบสนอง อันเป็นผลเนื่องมาจากความคิดและความรู้สึก ที่จะแสดงออกในรูปของการยอมรับหรือการปฏิเสธ ซึ่ง ฮอสเลอร์ และสเตทส์ (Hosler & Stage, 1992 , pp. 425-451) กล่าวว่า ครูผู้สอนถือได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนของผู้เรียนให้เป็นไปในแนวทางที่ดีจนทำให้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและหลักสูตรประสบความสำเร็จ และการที่จะทราบว่าผู้เรียนมีเจตคติต่อการเรียนแต่ละวิชาอยู่ในระดับใด ครูและเพื่อนสามารถบอกได้ วูดส์ (Wood, 1994, p. 274) พบว่า เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนมีผลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัย สุนิภรณ์ ศีวรานนท์ (2542, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านเจตคติต่อวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของ โรงเรียนสูงสุด รวมทั้ง ประดับ ชัยพุกภัย (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของครูมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางตรงกันข้ามหากครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพครูหรือมีเจตคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียนแล้วจะส่งผลทำให้ประสิทธิผลของโรงเรียนต่ำลงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สเตียร์ (Steers, 1977) พอร์เตอร์และสเตียร์ (Porter & Steers, 1973, pp. 151 - 176) พอร์เตอร์, แครมพอน และสมิธ (Porter, Crampon, & Smith, 1976, pp. 87-98) เลธัม และแย๊ค (Latham & Yakl, 1975, pp. 824 - 845) ล็อก, คาร์ทเลดจ์ และเนียร์ (Locke, Cartledge, & Knerr, 1970, pp. 135 - 158) ที่พบว่า องค์กรใดมีสมาชิกที่มีเจตคติทางลบต่อองค์กรจะทำให้สมาชิกกลุ่มนั้นมีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรน้อยและจะทำให้มีความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จอยู่ในระดับต่ำ เป็นเหตุให้ผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่มนี้อยู่ในระดับต่ำส่งผลทำให้ประสิทธิผลขององค์กรอยู่ในระดับต่ำสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิรัตน์ เงินพจน์ (2547, บทคัดย่อ) และ นิวัตร นาคะเวช (2549, บทคัดย่อ) ที่พบว่าสภาพปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการได้รับจัดสรรงบประมาณ อาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ และคอมพิวเตอร์เพิ่มเติม สื่อเทคโนโลยีไม่เพียงพอ ขาดอัตรากำลังครู การพัฒนาครูไม่ต่อเนื่อง และ

ไม่เท่าเทียมกันทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ พื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนบางส่วนไม่เพียงพอ ชุมชนให้การสนับสนุนร่วมมืออยู่ในระดับน้อย และไม่ต่อเนื่อง

3.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีความอิทธิพลทางลบกับประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีความอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียน โดยที่ครูมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงทำให้ประสิทธิภาพแบบสมดุลต่ำ อธิบายได้ดังนี้ สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการ โรงเรียนในฝัน เป็นโรงเรียนที่ใช้รูปแบบการกำหนดผลสำเร็จอย่างสมดุลรอบด้าน(Balanced Scorecard) ได้แก่ 1)ด้านนักเรียน (Student Perspective) 2) ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน (Internal Process Perspective) 3) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) 4) ด้านงบประมาณและทรัพยากร (Budget and Resource Perspective) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรตามที่เป็นประสิทธิภาพแบบสมดุล (Balanced Scorecard) ทั้ง 4 ด้าน ตามการรับรู้ของครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้แก่ 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 6) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 7) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าครูมีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน มากเกินไป ครูไม่มีเทคนิควิธีการที่ดี และบางครั้งอาจได้เป็นผู้นำทางวิชาการเพราะภาวะจำยอม หรือถึงคราวต้องเป็น อีกทั้งครูต้องปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน และต้องดำเนินงานตามเป้าหมายของโรงเรียนในฝันให้ได้ ที่สำคัญภายใน 2 - 3 ปี ต้องเข้ารับการประเมินตามโครงการ และเมื่อเข้ารับการประเมินต้องผ่านเกณฑ์การประเมินของโครงการ ได้รับการรับรองให้เป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินต้องทำการประเมินซ้ำอีก จึงทำให้ ประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนต่ำ ซึ่งอธิบายได้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการนั้น เป็นความสามารถในการนำความรู้ วิธีการ ตลอดจนเทคนิคใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา กลlickแมน (Glickman, 1992 cited in Blasé & Blasé, 1999, p. 351) มีความเห็นว่าเป็นผู้นำทางวิชาการ หมายถึงการเป็นผู้ก่อให้เกิดความร่วมมือในการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางวิชาการไปสู่เป้าหมาย เช่นเดียวกับ ลิทวูด (Leithwood, 1994, p. 3) ที่มีความเห็นว่าความเป็นผู้นำทางวิชาการ คือ กลุ่มของพฤติกรรมครู ที่มีอิทธิพลต่อการสอนในชั้นเรียน

มีความรับผิดชอบในการให้ข้อมูลสารสนเทศแก่ครูเกี่ยวกับกลยุทธ์ เทคโนโลยี และเครื่องมือทางการศึกษาเพื่อไปใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครัก (Krug, 1992, p. 431) กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงความเป็นผู้นำทางวิชาการที่สำคัญของโรงเรียน 5 ประการ คือ โดยสรุปคือ

- 1) วางนโยบาย วัตถุประสงค์ ภารกิจที่จะต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน มีการสื่อสารให้ผู้ปกครอง ครู นักเรียนเข้าใจตรงกัน
- 2) มีการบริหารการเรียนการสอน และบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตร ช่วยเหลือครูในการสอน และการบริหารชั้นเรียน
- 3) ส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง โดยการจัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ
- 4) มีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและหาวิธีการที่จะส่งเสริมให้มีการพัฒนาทางด้านวิชาการและบูรณาการทางสังคม
- 5) ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน ดังนั้นภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูจึงส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ให้มีความสำเร็จทางด้านวิชาการ ตรงกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศทางการศึกษา ซึ่งภาวะผู้นำเป็นปัจจัยทำให้โรงเรียนมีความเป็นเลิศทางการศึกษา โดยมีความชำนาญในการเลือกครูปฏิบัติงานอย่างมีอิสระ กำกับติดตามกิจกรรมโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ อุทิศเวลาให้กับการปรับปรุงโรงเรียนเต็มที่ สนับสนุนและส่งเสริมครู แสวงหาทรัพยากร และเป็นผู้นำทางวิชาการที่ดี รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิต บรรยากาศและวัฒนธรรม เน้นการวางแผนสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและมีวัฒนธรรมโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งให้เห็นว่าภาวะผู้นำช่วยเปลี่ยนแปลงให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งครูผู้สอนจะมีความเชื่อมั่นและมีความพึงพอใจในการทำงานจนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับผู้เรียนและส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของวูดส์ (Woods, 1998 อ้างถึงใน พิมพ์พร สดเอี่ยม, 2547, หน้า 131) ที่ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศทางการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ 1 แห่ง ในเมืองทูซอน รัฐอริโซนา พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง และกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่ใช้ในการบริหาร คือ การมีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมเชิงวิชาการ และความเป็นผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู อาจารย์ และส่งผลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และผลสำเร็จของโรงเรียนอีกด้วย (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ, 2536, หน้า 228; พิมพ์พร สดเอี่ยม, 2547, หน้า 131, ราชันย์ บุญธิมา, 2542 ก, หน้า 371 - 372) สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2548, หน้า 255) ที่ศึกษาปัจจัยทุกระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และผลงานวิจัยของพิมพ์พร สด

เยี่ยม (2547, หน้า 308) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสาขาวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสาขาวิชา

3.4 ขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ขนาดของโรงเรียน มีอิทธิพลทางลบต่อค่าเฉลี่ยของสัมประสิทธิ์การถดถอยของประสบการณ์ในการสอนที่มีต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ประสบการณ์ในการสอนของครูมีน้อย ทำให้ประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนต่ำลงอธิบายได้ว่า เนื่องจากสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการโรงเรียนในฝัน เป็นโครงการที่ใช้รูปแบบการกำหนดผลสำเร็จอย่างสมดุลรอบด้าน (Balanced Scorecard) ได้แก่

3.4.1 ด้านนักเรียน (Student Perspective) โดยพิจารณาความต้องการที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่คาดหวัง ได้แก่ 1) บุคคลแห่งการเรียนรู้ และคิดวิเคราะห์ 2) มีทักษะในการดำรงชีวิตและมุ่งใจในตนเอง และ 3) มีความเป็นไทย

3.4.2 ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน (Internal Process Perspective) โดยพิจารณาผลสำเร็จและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ 1) โรงเรียนธรรมาภิบาล 2) การสร้างโอกาสและดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ และ 4) การประกันคุณภาพ

3.4.3 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) โดยพิจารณาปัจจัยที่ใช้ขับเคลื่อน ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณภาพตามที่คาดหวัง ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและทักษะของครู ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา การศึกษาสมรรถนะของสถานศึกษาในการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

3.4.4 ด้านงบประมาณและทรัพยากร (Budget and Resource Perspective) โดยพิจารณาปัจจัยส่งเสริมให้การดำเนินงานบรรลุภาพความสำเร็จในด้านงบประมาณและทรัพยากร โดยคำนึงถึงแหล่งสนับสนุน อัตรากำลัง ค่าใช้จ่าย ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและงบประมาณ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรตามที่เป็นประสิทธิภาพแบบสมดุลตามการรับรู้ของครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 6) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 7) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนทำให้โรงเรียนมีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษามากขึ้น ทำให้โรงเรียนสามารถระดมทรัพยากรมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ตลอดจนรัฐบาลได้จัดโครงการโรงเรียนในฝัน (โรงเรียนดีใกล้บ้าน) อย่างต่อเนื่องจากรุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 3 ทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ประจำอำเภอและประจำตำบลได้เข้าร่วมโครงการเกือบทั้งหมด ส่งผลให้โรงเรียนส่วนมากได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลและภาคีเครือข่ายในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขนาดเล็กยังได้รับการพัฒนาโดยการอุดหนุนงบประมาณรายหัวให้เพิ่มเติมเพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลางส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในอำเภอหรือในตำบลขนาดใหญ่ ครูอาจารย์มักเป็นคนหนุ่มสาว ทำให้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคการปฏิรูปการศึกษารอบ 2 เป็นไปได้อย่างรวดเร็วว่าโรงเรียนขนาดใหญ่หรือใหญ่พิเศษที่มีความพร้อมทั้งด้านวัสดุ อุปกรณ์ จำนวนครู แต่ความยุ่งยากก็มากขึ้นเนื่องจากอยู่กับคนจำนวนมาก วัสดุอุปกรณ์จำนวนมาก พื้นที่มากที่ต้องบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เวห์ลาจ (Wehlage, 1989, p. 144) ได้ศึกษาโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ 14 แห่ง พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กควรมีนักเรียนไม่เกิน 400 คน เป็นขนาดที่ง่ายต่อการกำหนดเป้าหมาย การจัดการเรียนการสอน รวมถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แต่ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่จะทำให้เกิดความยุ่งยากในการบริหารจัดการเพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับครู ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ครูที่ประสบภาระการสอนน้อยอาจวิตกกังวลว่าตนเองจะสอนได้ไม่ดี อธิบายไม่ชัดเจน เกิดความคับข้องใจ ประกอบกับมีภารกิจงานอีกหลายอย่างที่ต้องรับผิดชอบ จึงส่งผลให้ไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน เมื่อไม่มีความพึงพอใจในการทำงานจึงส่งผลให้ประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนต่ำด้วยสอดคล้องกับ สำเร็จ บุญเรืองรัตน์(2539, หน้า 25) พบว่าประสพการณ์การสอนของครูมีความสัมพันธ์ทางบวก กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พอลสัน (Paulsen, 1996) พบว่าประสพการณ์การสอนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สุนิภรณ์ ศิวรานนท์ (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูกับประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่าครูผู้สอนที่มีประสพการณ์ในการสอนต่างกัน มีผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพแตกต่างกัน ไคสลิง (Keisling, 1971, pp. 24 - 27) ศึกษาพบว่า ประสพการณ์ในการสอนของครูเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สัมพันธ์กับผลการเรียนของนักเรียน และสจวร์ต (Stuart, 1978, p. 2331-B) ได้ทำการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านตัวนักเรียน องค์ประกอบด้านครู และ องค์ประกอบ

ด้านโรงเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า ประสิทธิภาพในการสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และ นริศ สวัสดิ์ (2550, หน้า 94) ได้ทำการวิเคราะห์หุ้พระดับของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพในการสอนของครูมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มัธยม รวมทั้ง ซาห์น (Schein, 1985, p. 59) ได้สรุปผลวิจัยไว้ว่า โรงเรียนขนาดใหญ่สามารถนำไปสู่ พฤติกรรมของความแตกแยกในการบริหารงานได้ง่าย เกิดความล้มเหลวในการจัดการเรียนการ สอน และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านกายภาพทำได้ยาก สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สุรินทร์ เงินพจน์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินการบริหารงานโรงเรียนในฝัน จังหวัดนครปฐม โดยรูปแบบการกำหนดผลสำเร็จอย่างสมดุลรอบด้าน (Balanced Scorecard) ผลการวิจัยพบว่าครูมีภาระงานมาก ขาดครูที่มีความรู้ด้าน ICT อัตราส่วนครูต่อนักเรียนไม่เหมาะสม ส่วน นิวัตร นาคะเวช (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบในโครงการ หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ผลการวิจัยพบว่า ขาดอัตรากำลังครู การพัฒนาครูไม่ต่อเนื่อง และ ไม่เท่าเทียมกันทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ศูนย์บริหารงาน โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานของ โรงเรียนต้นแบบในโครงการ หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน พบว่าขาดอัตรากำลังครู การพัฒนาครูไม่ต่อเนื่องและไม่เท่าเทียม กันทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อีกทั้งขาดแรงจูงใจในการทำงาน ทั้งนี้เนื่องจากมีประสบการณ์ ในการสอนน้อยจึงไม่ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นพิเศษจึงส่งผลให้ขาดความกระตือรือร้น ในการสอน ซึ่งในการปฏิบัติงานของครู หากครูมีแรงจูงใจในการทำงานแล้วจะทำให้ครูสามารถ ที่จะปฏิบัติงานสอนได้ดี ตลอดจนมีความคิดริเริ่มใหม่ในการสอนเพื่อให้เกิดผลต่อผู้เรียนสูงสุด ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน ได้รับผลตอบแทนที่ชัดเจนในด้านความก้าวหน้าใน หน้าที่การงาน เกิดความผูกพันต่อโรงเรียน ส่งผลให้มีความพึงพอใจในการทำงาน สอดคล้องกับ แนวคิดที่ว่า แรงจูงใจมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงาน (George & Jones, 1999, p. 78; Hoy & Miskel, 2001, pp. 304-305) และสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าแรงจูงใจในการทำงานเป็นพลัง กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ช่วยเร้าให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งส่งผลให้มีความก้าวหน้าในการทำงานและได้รับสิ่งตอบแทนจากการทำงาน (อารีรัตน์ หิรัญโต, 2532, หน้า 11; Gilmer, 1971 อ้างถึงใน ธีระวุฒิ เอกะกุล, 2541, หน้า 80; McClelland, 1987; Steers & Porter, 1991, pp. 20 - 24) จะเห็นได้ว่า เมื่อครูมีแรงจูงใจในการทำงานจะสามารถนำไปสู่ พฤติกรรมการสอนที่ดี (พรพิมล ระวันประโคน, 2545, หน้า 107) และส่งผลถึงความพึงพอใจ ในการทำงาน (Mc Clelland, 1962 cited in Gibson, Ivancevich & Donnelly, 1982, p. 135) ซึ่ง ประทีป เล้ารัตนอารีย์ (2524, หน้า 8) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบขวัญและกำลังใจ

ในการทำงานของครู พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูมี 8 ประการ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูใหญ่ ความสัมพันธ์ระหว่างครูใหญ่กับหมู่คณะ เงินเดือนครู ความพึงพอใจในการทำงานของครู ศักดิ์ศรีหรือฐานะครู ภาระความรับผิดชอบของครู ความสะดวกสบายในการทำงานของครู ความสัมพันธ์ของครูกับชุมชน ดังนั้น แรงจูงใจในการทำงานของครูจึงมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. ผู้บริหารสามารถใช้ผลการวิจัย เป็นแนวทางกำหนดให้การบริหารงานแบบสมดุลงานประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ และพัฒนาระบบการบริหารของผู้บริหาร พฤติกรรมการสอนของครู กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนระบบการประกันคุณภาพภายในอย่างเกิดประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษารอบที่สอง
2. ผลการวิจัยทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ทราบถึงอิทธิพลของปัจจัยในระดับครู และปัจจัยในระดับโรงเรียน ซึ่งส่งผลถึงประสิทธิภาพแบบสมดุลงานของโรงเรียนสามารถนำข้อมูลที่เกิดขึ้นเป็นแนวทางในการนำไปบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ผลการวิจัย ทำให้ทราบคำตอบเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลงานของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดเป้าหมายนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนในสังกัด
4. ผลการวิจัยนี้ พบว่าประสิทธิภาพแบบสมดุลงานของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ที่ชัดเจน ที่นำไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นเลิศยิ่งขึ้นในอนาคต เน้นการปฏิบัติในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาระดับประสิทธิภาพแบบสมดุลงานของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ อย่างต่อเนื่องและมีระดับสูงขึ้นต่อไป
5. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยระดับโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ขนาดโรงเรียน ประสิทธิภาพของผู้บริหารภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมของโรงเรียนและบรรยากาศในการทำงาน ร่วมกันอธิบายค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพแบบสมดุลงานของโรงเรียนเป็นรายโรงเรียนได้ร้อยละ 32.60 ดังนั้น

ในการสรรหาผู้บริหารสถานศึกษาเข้าปฏิบัติหน้าที่จะต้องกำหนดเกณฑ์ที่ดีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความสำคัญในประเด็นนี้ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้มีการอบรมทางการบริหารให้กับผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

6. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยระดับครู ซึ่งได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน เจตคติต่อวิชาชีพครูขวัญและกำลังใจในการทำงานและภาวะผู้นำทางวิชาการ ร่วมกันอธิบายประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนได้ร้อยละ 47.2 พบว่าวุฒิการศึกษา เจตคติต่อวิชาชีพครู และภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทางลบต่อประสิทธิภาพแบบสมมูลของ โรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้บริหารทุกระดับควรกำหนดนโยบาย เป้าหมายและกลยุทธ์ในการพัฒนาครูและสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ครูมีเจตคติต่อวิชาชีพครู มีขวัญและกำลังใจที่เหมาะสมและดียิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

1. จากงานวิจัยพบว่าวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน เจตคติต่อวิชาชีพครูขวัญและกำลังใจในการทำงาน และภาวะผู้นำทางวิชาการ ร่วมกันอธิบายประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนได้ร้อยละ 47.20 วุฒิการศึกษา เจตคติต่อวิชาชีพครู และภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทางลบต่อประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะครูมืออาชีพ ตลอดจนสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และส่งเสริมให้ครูมีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาการที่เหมาะสมดียิ่งขึ้นต่อไป

2. จากงานวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีอิทธิพลทางลบกับประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กระทรวงศึกษาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ประสบการณ์ และวิสัยทัศน์ เพื่อให้ครูเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้นำขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้เกิดความสำเร็จต่อไป

3. จากงานวิจัยพบว่าขนาดของโรงเรียน มีอิทธิพลทางลบต่อค่าเฉลี่ยของสัมประสิทธิ์การถดถอยของประสบการณ์ในการสอนที่มีต่อประสิทธิภาพแบบสมมูลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญในการเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ โดยการกำหนดมาตรการในการพัฒนาภาวะผู้นำให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ในหลาย ๆ รูปแบบ เช่น การอบรมพัฒนา การศึกษาดูงานผู้บริหารต้นแบบ การสร้างเครือข่ายการพัฒนาสถานศึกษา ทั้งในเขตและระหว่างเขตพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้บริหารให้เป็นผู้ในการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา

ในรอบที่สอง และผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะครูมืออาชีพ ตลอดจนสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และส่งเสริมให้ครูมีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาการที่เหมาะสมดียิ่งขึ้นต่อไป ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้แก่ครู เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ในการศึกษาประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งนี้ เป็นการศึกษาตัวแปรตามที่มีลักษณะของผลผลิตทางการบริหารรูปแบบกำหนดสมดุลอย่างรอบด้าน (Balanced Scorecard) ซึ่งมีตัวแปรที่ศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ด้านนักเรียน ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาและด้านงบประมาณและทรัพยากร ซึ่งเป็นการศึกษาตัวแปรตามรวมทุก ๆ ด้าน น่าจะศึกษาตัวแปรเป็นรายด้าน

2. การวิจัยครั้งนี้พบว่าผลการศึกษา เจตคติต่อวิชาชีพครู และภาวะผู้นำทางวิชาการ มีอิทธิพลทางลบต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรตาม 4 ด้าน ได้แก่ด้านนักเรียน ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาและด้านงบประมาณและทรัพยากร ข้อมูลตัวแปรตามทั้ง 4 ด้านนี้ได้มาจากการตอบแบบประเมินประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนจากครูหัวหน้าประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจเป็นไปได้ว่าในตัวแปรด้านใดด้านหนึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับตัวครูผู้ปฏิบัติการสอน จึงควรมีการศึกษาเพื่อหาข้อค้นพบต่อไป

3. ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามโดยการวิเคราะห์พหุระดับด้วยสมการถดถอย (Multilevel Regression Analysis) จึงควรมีการศึกษาในลักษณะวิธีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Multilevel Path Analysis) เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยต่อไป